

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum
Betreft   Besluit concentratie Assen-Havelte

Onze referentie

BS2022033465

Afschrift aan

de Voorzitter van de Eerste
Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Inleiding

Defensie staat met onze nationale en regionale partners voor de aanzienlijke opgave om de vastgoedportefeuille ingrijpend te moderniseren. Met het Strategisch Vastgoedplan (SVP) 2022 van 2 december 2022 (Kamerstuk 36 124 nr. 12) wil Defensie de operationele gereedheid verhogen, de werk- en woonomstandigheden op de kazernes verbeteren om een goede en aantrekkelijke werkgever te blijven, de duurzaamheid van het vastgoed als onderdeel van de Rijksbrede opgaven ontwikkelen en de betaalbaarheid verbeteren. Defensie wil nog meer dan voorheen met de samenleving en de regio verbonden zijn.

Defensie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) hebben met de provincies Drenthe en Overijssel en de gemeenten Assen, Westerveld en Steenwijkerland de afgelopen maanden constructief overleg gevoerd om te komen tot een gezamenlijke visie op de invulling van de kazernes in Assen en Havelte, met oog voor ieders belangen. Het resultaat van het overleg is een gezamenlijk bestuurlijk voornemen waarover ik uw Kamer met deze brief informeer.

Modernisering van de landmacht

De revitalisering van de Johan Willem Frisokazerne in Assen en de Johannes Postkazerne in Havelte en de keuze welke eenheden op welke kazerne worden geplaatst, zijn belangrijke bouwstenen voor de modernisering van de Koninklijke Landmacht, in lijn met de prioriteiten uit de Defensienota 2022. Het is de ambitie van de Koninklijke Landmacht om sneller en flexibeler te worden door te transformeren naar zelfstandige *commands*, met elk eigen kennis, kunde en ondersteuning. De inzet is de operationele gereedheid en de inzetbaarheid hiermee te verhogen. Belangrijke uitgangspunten voor bovengenoemde modernisering zijn het vullen van de vele openstaande vacatures, zoveel mogelijk opleidingscapaciteit naar de operationele eenheden brengen en concentratie. Daarnaast wordt bewust de verdere verbinding met de regio gezocht door wederzijds medegebruik van faciliteiten (bijvoorbeeld sport en parkeren).

Versterkingsplan landmacht regio's Assen en Havelte

Hieronder geef ik per kazerne aan wat het versterkingsplan voor de landmacht betekent en wat dit betekent voor de regio's Assen en Havelte.

Assen – Johan Willem Frisokazerne

De Johan Willem Frisokazerne in Assen blijft de thuisbasis voor 13 Infanteriebataljon Luchtmobiel, de Koninklijke Militaire Kapel en een aantal ondersteunende eenheden. Hiermee blijft de sterke binding tussen de landmacht en Assen behouden. De Dienst Justitiële Inrichtingen/Dienst Vervoer & Ondersteuning zal een plek blijven houden op de kazerne binnen de beveiligde zone, inclusief de ruimte voor geplande ontwikkelingen. Echter, School Noord wordt verplaatst naar de bijbehorende operationele eenheid in Havelte. Als gevolg daarvan kan het kazerneterrein op Assen aanzienlijk worden verkleind.

Het deel van de kazerne dat niet meer voor Defensie en de eveneens op de kazerne gevestigde Dienst Vervoer & Ondersteuning is benodigd, inclusief de (deels) rijksmonumentale panden, stoot Defensie af door tussenkomst van het RVB. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties coördineert rijksbrede acties om te bezien of andere vormen van rijkswerkgelegenheid op dit terrein of elders in de regio kunnen worden gerealiseerd. Voor het overige kazerneterrein, inclusief gebouwen, wordt onder leiding van het RVB in gezamenlijkheid met de gemeente gezocht naar een herbestemming en, indien van toepassing, gezorgd voor renovatie en verduurzaming. Op deze manier ontstaan in de regio Assen nieuwe kansen voor de invulling van maatschappelijke opgaven.

De aanzienlijk verkleinde Johan Willem Frisokazerne wordt gerevitaliseerd, dat wil zeggen gemoderniseerd en verduurzaamd, waardoor de arbeidsomstandigheden voor het personeel sterk verbeteren en de kazerne weer een moderne en toekomstbestendige werkomgeving wordt. Doordat de kazerne kleiner wordt en doordat de resterende panden worden verduurzaamd, worden de exploitatiekosten lager en draagt Defensie bovendien bij aan de reductie van het gebruik van energie en de uitstoot van CO₂. Op basis van eerste schattingen bedragen de investeringen in de modernisering en verduurzaming van de Johan Willem Frisokazerne in Assen indicatief meer dan 75 miljoen euro (cumulatief).

Havelte – Johannes Postkazerne

De Johannes Postkazerne in Havelte is geschikt om diverse eenheden te concentreren, omdat deze kazerne ondersteuning en oefenmogelijkheden biedt op nabijgelegen terreinen. Door School Noord van Assen naar Havelte te verplaatsen, de geneeskundige eenheid uit te breiden en een 'forward support detachement' te realiseren voor het versterken van de transportcapaciteit, wordt de logistieke zelfstandigheid van 43 Gemechaniseerde Brigade vergroot, in lijn met de prioriteiten uit de Defensienota 2022. Voordeel is bovendien dat nieuwe soldaten vanuit hun opleiding sneller in de operationele eenheden integreren, omdat ze worden opgeleid nabij of in de werksituatie. De inzet is dat dit leidt tot een hogere operationele gereedheid. Deze concentratie heeft bovendien tot gevolg dat personeel, dat gedurende de carrière meermaals van functie wisselt tussen de opleidings- en de operationele eenheid, minder vaak hoeft te verhuizen. Daarmee wordt huisvesting in de regio Havelte bevorderd en ontstaat plaatsingsrust bij het Defensiepersoneel, wat een positief effect heeft op de werving en het behoud.

Belangrijk aandachtspunt is het besluit om 45 Pantserinfanteriebataljon uit Havelte te verplaatsen naar een nog nader te bepalen locatie in het midden van het land. Reden is dat de vulling van 44 en 45 Pantserinfanteriebataljon al langere tijd achterblijft. Bij beide bataljons zijn ongeveer zes op de tien functies bezet. Een belangrijke oorzaak is het regionale arbeidsmarktpotentieel, dat te beperkt is om twee identieke pantserinfanteriebataljons te vullen. Om de operationele gereedheid structureel te verbeteren, kiezen we ervoor 45 Pantserinfanteriebataljon te verplaatsen naar Midden-Nederland, waar het toegang heeft tot een aanzienlijk grotere arbeidsmarkt. 44 Pantserinfanteriebataljon blijft in Havelte. Hierbij wordt aan de medewerkers die in de buurt woonachtig zijn de mogelijkheid gegeven van 45 naar 44 Pantserinfanteriebataljon over te stappen, zodat zij desgewenst in hun woonomgeving kunnen blijven werken. 45 Pantserinfanteriebataljon wordt op haar nieuwe locatie opnieuw opgebouwd, maar blijft ingebed in 43 Gemechaniseerde Brigade die is geplaatst in Havelte.

Vooraf voor de leerlingen van School Noord is goede bereikbaarheid van de Johannes Postkazerne essentieel. Alle partijen zijn er daarom van overtuigd dat de bereikbaarheid van de kazerne middels passende mobiliteitsoplossingen moet worden verbeterd. De provincie Drenthe neemt hierbij een voortrekkersrol.

De Johannes Postkazerne wordt gerevitaliseerd waardoor ook hier de arbeidsomstandigheden voor het personeel sterk verbeteren en de kazerne weer een moderne en toekomstbestendige werkomgeving wordt. Tot slot dragen vernieuwing en verduurzaming van het vastgoed ook hier bij aan de reductie van het gebruik van energie en de uitstoot van CO₂. Op basis van eerste schattingen bedragen de investeringen in revitalisering van de Johannes Postkazerne in Havelte indicatief meer dan 250 miljoen euro (cumulatief). De revitalisering van de kazerne in Havelte leidt tot een kazerne van de toekomst die verbinding heeft met de omgeving en de samenleving op diverse terreinen, onder andere zorg, techniek en onderwijs en in een bredere cirkel innovatie.

Betrokkenheid personeel

Het betrekken van het personeel in de voorbereiding en bij de uitvoering van de hiervoor genoemde plannen is voor mij cruciaal. Dit gebeurt zowel door de verantwoordelijke commandanten in de lijn als in overleg met de medezeggenschapscommissies op de diverse niveaus. Allereerst is het personeel via de Centrale medezeggenschapscommissie (CMC) al betrokken bij het Defensiebrede programma 'Transformatie van het Defensievastgoed'. Zo is de CMC actief lid bij de besluitvoorbereidende overleggen en betrokken bij diverse scenario-gesprekken. Ook worden de medezeggenschapsraden van de Defensieonderdelen geregeld geïnformeerd over de ontwikkelingen van het programma 'Transformatie van het Defensievastgoed'. Tot slot is het mijn voornemen om op iedere locatie het medezeggenschap intensief te betrekken aangezien de veranderingen invloed hebben op nagenoeg alle aspecten van een kazerne: de kantooromgeving, legerings- en ontspanningsfaciliteiten, de werkomgeving, parkeermogelijkheden, etc. De wijze waarop dat gebeurt, kan per locatie verschillen. Verder zijn de centrales van overheidsperoneel geïnformeerd en zullen zij uiteraard worden betrokken bij het vervolg.

Rijkswerkgelegenheid Drenthe

Behoud van rijkswerkgelegenheid in Drenthe is een belangrijk onderdeel van dit gezamenlijk bestuurlijk voornemen. Het kabinet streeft naar een evenwichtige

spreiding van rijkswerkgelegenheid over de provincies, zoals ook naar voren komt in de moties De Vries (Kamerstuk 31 490, nr. 126 van 4 juli 2013) en Bisschop/Inge van Dijk (Kamerstuk 36 200 VII, nr. 34 van 13 oktober 2022).

Met het vertrek van 45 Pantserinfanteriebataljon uit Havelte verdwijnen ongeveer 600 vte'n uit de provincie Drenthe. Hierbij moet worden opgemerkt dat gemiddeld 40% van deze arbeidsplaatsen niet is gevuld en dat aan het personeel op de wel gevulde arbeidsplaatsen de mogelijkheid wordt geboden om over te stappen naar 44 Pantserinfanteriebataljon en dus in Drenthe kunnen blijven werken. Anderzijds leidt groei en versterking van eenheden in Havelte en elders in Drenthe tot de vestiging van 247 nieuwe arbeidsplaatsen van Defensie in Drenthe.

Per saldo zal in Drenthe geen rijkswerkgelegenheid verloren gaan, conform de motie-De Vries en de motie-Bisschop/Inge van Dijk. Het ministerie van BZK initieert rijksbrede acties om andere rijkswerkgelegenheid in Drenthe te realiseren. BZK zal onder meer een rijkshub direct naast het NS-station in Assen ontwikkelen. De rijkshub wordt onderdeel van een te ontwikkelen landelijk netwerk van rijkskantoren waar rijksambtenaren kunnen werken, partners uit de samenleving ontmoeten en met elkaar samenwerken. Ook is in Assen de uitbreiding van een bestaande rijksdienst in een vergevorderd stadium. De diverse rijksinitiatieven worden nauwgezet met de regiobestuurders besproken. Zodra de besluitvorming voldoende is uitgewerkt, wordt er hierover gecommuniceerd. In de jaarlijkse rapportage over de spreiding van de rijkswerkgelegenheid over het land (Kamerbrief van de minister van BZK in het najaar) zal concreet over de stand van zaken worden gerapporteerd.

Wijzigingen rijkswerkgelegenheid Drenthe naar aanleiding van SVP	
45 Pantserinfanteriebataljon van Havelte naar Midden Nederland	- 600 VTE
VTE erbij vanuit Defensie (Defensienota 2022)	+ 247 VTE
Rijkshub en uitbreiding bestaande rijksdienst	+ 200 VTE
Andere nader uit te werken rijksinitiatieven in Drenthe	(minimaal) + 153 VTE

Perspectief

Met het verkleinen van de Johan Willem Frisokazerne in Assen kan het vrijkomende terrein voor andere doeleinden worden ingezet. Defensie stoot de panden af en spant zich in dat zo snel als mogelijk te realiseren, zodat ze gereed kunnen worden gemaakt voor een nieuwe toekomst. Dit biedt perspectief voor bijvoorbeeld nieuwe werkgelegenheid in Assen. De regio zal Defensie ondersteunen bij de werving van Defensiepersoneel in Noord-Nederland. Los van het gezamenlijk bestuurlijk voornemen staan Rijk en regio open voor mogelijkheden op het gebied van innovatie in Drenthe en Overijssel. De Defensienota 2022 biedt kansen voor gezamenlijke innovatie-initiatieven op het gebied van technologie, duurzaamheid en sociale innovatie. De partijen onderkennen de potentiële meerwaarde hiervan en zullen de mogelijkheden daartoe verkennen.

Vervolg

Defensie werkt haar aandeel uit in twee deelprojecten¹ met oog voor betrokkenheid van ons personeel: 'Concentreren en revitaliseren van de Johannes Postkazerne' en 'Concentreren en revitaliseren van de Johan Willem Frisokazerne'. Voordat opdracht tot uitvoering van deze projecten wordt gegeven, informeert Defensie uw Kamer zoals gebruikelijk bij Defensie Materieel Proces (DMP)-projecten, via een DMP A-brief over de start van de uitvoeringsfase inclusief de financiële consequenties. Detailafspraken worden in overleg met BZK, het RVB, de provincies en gemeenten uitgewerkt. Het project 'Concentreren en revitaliseren van de Johan Willem Frisokazerne' is een investering die in de toekomst een besparing oplevert ten opzichte van de huidige situatie. Zoals in het SVP staat, moeten we financieel in balans komen, dus de consequenties van dit besluit worden in de begroting ingepast. Defensie houdt uw Kamer jaarlijks op de hoogte van de status van alle in uitvoering zijnde projecten via een geïntegreerde rapportage (zie ook 'Toekomst van de krijgsmacht, lijst van vragen en antwoorden', Kamerstuknummer 33 763, nr. 156 van 18 januari 2023).

De eerste mijlpaal van het project 'Concentreren en revitaliseren van de Johannes Postkazerne' betreft het stellen van de formele behoefte (de start van het Defensie Materieel Proces met een DMP A-brief – naar verwachting in kwartaal drie van 2023). Volgende mijlpalen zijn: het stellen van de behoefte voor het project 'Concentreren en revitaliseren van de Johan Willem Frisokazerne' (de start van het Defensie Materieel Proces met een DMP A-brief); het verplaatsen van 45 Pantserinfanteriebataljon naar een kazerne midden in het land; het verplaatsen van School Noord naar Havelte; en uiteindelijk de overdracht aan het RVB van een deel (van de grond en de panden) van de Johan Willem Frisokazerne in Assen.

Tot slot

Het gezamenlijk bestuurlijk voornemen is het resultaat van constructief overleg tussen Defensie, BZK, RVB, provincies en gemeenten, waarbij kansen zijn geïdentificeerd en de wederzijdse belangen en opgaven elkaar zo veel mogelijk versterken. De inzetbaarheid van de krijgsmacht staat daarbij steeds voorop. Dit voornemen biedt voor Defensie dan ook de noodzakelijke kansen om de operationele gereedheid te verhogen en de duurzaamheid en de betaalbaarheid van het vastgoed te verbeteren. Daarnaast biedt dit het personeel zicht op een betere werkomgeving, carrièreperspectief en een langduriger regionale binding. Voor de regio's biedt het voornemen nieuwe kansen op het gebied van werkgelegenheid. Voor alle betrokken partijen biedt samenwerking tussen Defensie en regio nieuwe kansen voor de toekomst. Tot slot wil ik nogmaals mijn dank uitspreken aan de regio voor het constructieve overleg van de afgelopen maanden.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

mr. drs. C.A. van der Maat

---

1. Hiervoor is het CW 3.1 kader van toepassing dat in het Strategisch Vastgoedplan 2022 van 2 december 2022 (Kamerstuk 36 124 nr. 12) is opgenomen.